

Nr 106.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning gjorda framställning angående anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937 har Kungl. Maj:t (punkt 4, sid. 13—21, av det vid propositionen under »Utgifter för kapitalökning. Bil. 3» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden) föreslagit riksdagen att *dels* såsom kapitalökning för Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, *dels ock* medgiva, att lån ur nämnda fond, med anlitande av sagda anslag, må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen förordade grunder.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herr *T. Henrikson* m. fl. väckt motion, nr 130, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att utöver det av regeringen föreslagna beloppet 3,000,000 kronor anvisa ytterligare 3,000,000 kronor till kapitalökning för lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen, och att detta anslag således under budgetåret 1936/1937 utgår med 6,000,000 kronor, samt att riksdagen måtte medgiva, att lån ur nämnda fond, med anlitande av detta anslag, må utlämnas även för nybyggnadsföretag;

dels ock en inom andra kammaren av herr *E. Åqvist* m. fl. väckt motion, nr 406, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under »Utgifter för kapitalökning» gjorda framställning om beviljande av ytterligare medel för budgetåret 1936/1937 till kapitalökning för lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen.

För budgetåret 1933/1934 anvisade 1933 års riksdag under utgifter för kapitalökning, fonden för förlag till statsverket, ett reservationsanslag å 15,000,000 kronor till främjande av bostadsbyggande. Därav hade ett be-

lopp av 5,000,000 kronor beräknats för lån till uppförande av bostadsbyggnader i städer och stadsliknande samhällen. För fullföljande av nämnda låneverksamhet samt utlämnande jämväl av ombyggnadslån beslöt 1935 års riksdag inrätta en lånefond för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen samt anvisade för budgetåret 1935/1936 såsom kapital för fonden ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Beträffande lån ur lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen av de för budgetåret 1935/1936 anvisade medlen har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 28 juni 1935 (nr 436) meddelat i huvudsak följande föreskrifter.

Lån utgår för främjande av sådant byggnadsföretag, som avser ny- eller ombyggnad i städer och stadsliknande samhällen av byggnader, huvudsakligen avsedda för bostäder.

Lån må utgå endast å ort, där ifrågavarande byggnadsverksamhet icke utan dylikt statligt stöd kan beräknas inom den närmare tiden komma till stånd i den omfattning, som befinner lämplig med hänsyn till bostadsförhållandena å orten och önskvärd med hänsyn till läget på arbetsmarknaden. Låneverksamhet må vidare förekomma allenast i kommun, som åtagit sig att utan kostnad för statsverket eller låntagare förmedla lån av ifrågavarande art.

Lån får icke beviljas för byggnadsföretag, vilket jämväl utan statligt stöd kan väntas komma till stånd under den närmare tiden, och ej heller för byggnadsföretag i vederbörande kommuns egen regi. Som förutsättningar för att lån skola få utgå gäller härjämte bland annat, att vederbörande byggnadsföretag utförts inom viss tid samt att den på öppna marknaden erhållna, i fastigheten bättre belägna krediten är på betryggande sätt ordnad (ej leverantörskredit eller liknande), dock att byggnadslånebyrån härutinnan äger medgiva jämkningar med avseende å leverantör- eller liknande krediter, som upptagits för ombyggnadsarbetes utförande.

I avseende å lånebeloppen är stadgat, att lån ej må överstiga en femtedel av summan av de lån, som lämnats mot säkerhet av in-teckningar i fastigheten eller tomträtten med bättre förmånsrätt än den säkerhet, vilken ställes för statslånet. Ej heller må statslånet uppgå till högre belopp, än som svarar mot 15 procent av ett på visst sätt fastställt fastighetsvärde eller, där fråga är om tomträtt, byggnadsvärde, eller överstiga 15 procent av det taxeringsvärde, som efter byggnadsföretagets fullbordande åsättes fastigheten eller, där fråga är om tomträtt, byggnaden. Lån för ombyggnad må ej i något fall utgå med högre belopp, än som motsvarar halva kostnaden för ombyggnaden. I sålunda stadgade villkor, såvitt de röra lån för ombyggnad, må, där låntagaren gör egen kapitalinsats för ombyggnaden eller andra särskilda omständigheter därtill föranleda, jämkning ske efter byggnadslånebyråns beprövande.

För lån skall ställas säkerhet, vilken skall bestå av in-teckning i vederbörande fastighet eller tomträtt, liggande inom 90 procent av det godkända fastighets- eller byggnadsvärdet. In-teckningen skall jämväl vara belägen inom 90 procent av det taxeringsvärde, som efter byggnadsföretagets fullbordande åsättes fastigheten eller, där fråga är om tomträtt, byggnaden, ävensom inom summan av brandförsäkrings- och tomtvärdena eller, där fråga är om tomträtt, inom brandförsäkringsvärdet.

Från dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, skola samtliga lån utgöra amorteringslån. Intill den sålunda bestämda dagen löper lån utan amortering och med 5 procent årlig ränta. Annuiteten å amorteringslån skall utgöra $7\frac{1}{4}$ procent av ursprungliga lånebeloppet. Av annuiteten skola, å oguldna lånebeloppet räknat, $4\frac{1}{4}$ procent utgöra ränta och 1 procent avsättning till en riskfond avsedd att användas till täckande av förluster å verksamheten. Återstoden skall utgöra amortering.

I skrivelse den 23 november 1935 har *statens byggnadslånebyrå* gjort framställning om anvisande av ytterligare kapital för ifrågavarande lånefond. Byggnadslånebyrån har härvid funnit sig böra förorda låneverksamhetens fullföljande under nästkommande budgetår allenast i fråga om ombyggnad av äldre bostadsfastigheter. Under förmälan bland annat, att samtliga i fonden tillgängliga medel vore disponerade genom preliminära beslut och syntes komma att till fullo tagas i anspråk, när slutprövning framdeles skulle verkställas, samt att fonden alltså ej vidare lämnade tillgång till ytterligare långivning, har byrån hemställt, att lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadslänkande samhällen måtte för nästa budgetår till beredande av ombyggnadslån förstärkas med samma belopp, som tillförts densamma för innevarande budgetår, eller 3,000,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Lika med byggnadslånebyrån anser jag icke tillräckliga skäl föreligga att i nuvarande läge fullfölja den statliga låneverksamheten i fråga om nybyggnader. Däremot synes mig behov vara för handen, att den påbörjade stödverksamheten för ombyggnad av äldre bostadsfastigheter fortsättes under budgetåret 1936/1937.

Vad angår avvägningen av det belopp, som bör anvisas såsom kapitalökning för lånefonden, finner jag mig böra godtaga det av byggnadslånebyrån framställda förslaget. För ändamålet bör alltså äskas ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

I anslutning till den föreslagna begränsningen av låneverksamheten till att avse allenast ombyggnader förordar jag, att grunderna för utlämnande av lån ur fonden i detta avseende jämkas beträffande det nu ifrågasatta anslaget.

Utskottet.

Enligt föreliggande förslag skulle till förstärkning av lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadslänkande samhällen för nästkommande budgetår anvisas ett belopp av 3,000,000 kronor. Vidare skulle detta anslag få anlitas allenast för utlämnande från fonden av ombyggnadslån. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit riksdagen har icke givit utskottet anledning till annan erinran, än att utskottet funnit det äskade anslagsbeloppet böra nedsättas till 2,000,000 kronor. De i ämnet motionsvis framställda yrkan- dena har utskottet alltså icke kunnat biträda.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, må

a) — med avslag å såväl motionen II: 130, i vad den avser höjning av anslagsbeloppet, som motionen II: 406 — så-

som kapitalökning för *Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadslignande samhällen* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel;

b) — med avslag å motionen II: 130, i vad den avser grunderna för utlämnande av lån — medgiva, att lån ur nämnda fond, med anlitanade av sagda anslag, må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för socialdepartementet förordade grunder.

Stockholm den 12 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 104.

Reservation

av herrar *Nylander* och *Olsson* i Staxäng.